

157 **Brjef landshöfðingja til beggja amtmanna um heimsending útlanda skipbrots-**
 20. des. **mannna.** (Ágrip) — Með brjefi þessu var lagt fyrir báða amtmenn, að leiða á ný athygli lögreglustjórnanna að brjefi landshöfðingja, dags. 10. ágúst 1894, svo hljóðandi:

Út af því, að skipshöfn, sem strandað hafði við Ísland, hafði tekið far með einu af skipum hins sameinaða gufuskipafjelags, án þess að skipstjóra væri áður með brjefi frá hlutadeigandi sýslumanni eða á annan hátt gjört aðvart um, að ferðin ætti að borgast af ríkissjóði, og þá eptir taksta þeim, sem settur er í tilskip. 17. maí 1893, hefur athygli utanríkisstjórnar ríkisins leiðst að því, að æskilegt sje, að sýslumönnum á Íslandi sje bæði að því er þetta atríði snertir og yfir höfuð gefnar nánari fyrirskipanir um, hvað ætlazt er til að þeir gjöri, þeg-

num í Barðastrandarsýslu, að byrjad væri að veita Þórði og hyski hans styrk, fyr en með brjefi, dags. 26. maí 1888, þá hefur talsverður dráttur á tilkynningunni átt sjer stað, sem ætti að hafa þá afleiðing, að Ísafjardarkaupstaður hefði fyrirgjört rjetti sínum til endurgjalds á framlögum sínum, ef þær sjerstöku kringumstæður eigi væru fyrir hendi, sem rjettlættu drátt þennan. Þótt nú svo sje, að Þórður Gunnlaugsson hafi haft reikning Ísafjardarkaupstaðar með sjer, þegar hann kom heim í Raudasandshrepp sumarið eða vorid 1887, þá rjettlættu þetta að vísu eigi dráttinn, en öðru máli er að gegna um hið fyr áminnsta brjef eða ávísun 12 apríl 1887. Að vísu hefur þetta brjef glatazt á Ísafirði. og skjöl og bækur hreppsnefndarinnar í Raudasandshreppi hata farizt í eldsvöða á vetinum 1892, svo eigi hefur orðið uppvist innihald brjefsins, en af því leiddi samt það, að Ísafjardarkaupstað greiddust 110 kr. frá Raudasandshreppi, og í brjefi nefndarinnar 20. nóvbr. 1888, til yðar, er eigi annað að sjá, en að hreppsnefndin álti þessar 110 kr. greiddar upp í kiöfu kaupstaðarins út af framfærslu Þórðar. Nefndin fer svo að vísu að hreifa því í brjefi sínu til yðar, 22. jan. 1890, að fá þessar 110 kr. enduborgaðar, og krefst þess svo beinlinis í brjefi sínu til yðar, 16. apríl 1890, en í því brjefi færir nefndin eigi til aðrar ástæður en þær, að það sje helzt að álíta, að nefndin hafi með ávísun sinni meint, að þessar 110 kr. ættu að geymast í bæjarsjóði Ísafjardarkaupstaðar, í stað þess að borga með þeim skuld Þórðar Gunnlaugssonar, þótt ávísunin kunní að hafa verið stíluð á þá leið, enda játar nefndin, að sjer áður hafi alls eigi verið ókunnugt um ástæður Þórðar, þótt hvorki tilkynning um veikindi hans nje reikningur yfir veittan styrk væri kominn. Loksins segir svo hreppsnefndin í brjefi sínu 13. maí þ. á., að hún muni 12. apríl 1887 hafa ráðgjört, að optneindar 110 kr. skyldu ganga upp í hinn veitta sveitarstyrk ef Þórður væri sveitlægur í Raudasandshreppi, en að hann sje það, er alveg efalaust mál, og mótmæli nefndarinnar í nefndu brjefi hjer að lútandi þýðingarlaus.

Amtid getur því eigi komizt að annari niðurstöðu, en að greiðsla þessara 110 kr. og játning hreppsnefndarinnar gjöri það að verkum, að drátturinn á hinni tormlegu tilkynningu geti eigi svipt Ísafjardarkaupstað rjetti til endurgjalds á framlögum hans með Þórði Gunnlaugssyni og hyski hans á tímabilinu frá 8. jan. til 16. apríl 1887, og þótt finna megi að ýms-um þeim veitingum, sem taldar eru í reikningi Ísafjardarkaupstaðar yfir hinn veitta sveitarstyrk, undir almennum kringumstæðum, þá fær amtid eigi betur sjeð, en að vottorð hjerads-læknisins á Ísafirði, sem fylgir með málinu, sýni, að ónaudsynlegur styrkur hafi eigi verið veittur eða of mikill eptir ástandinu á heimili Þórðar.

Samkvæmt framanrituðu er því hjer með úrskuað, að Þórður Gunnlaugsson sje sveitlægur í Raudasandshreppi og að hreppurinn skuli endurgjalda Ísafjardarkaupstað það, sem eptir stendur af framfærslu- og sjúkdómslegustyrk þeim, sem veittur var Þórði á tyrra hluta ársins 1887, 113 kr. 84 a.

Jafnframt því þjónustusamlega að tjá yður þetta, yður til leiðbeiningar og bitingar yfir hreppsnefndinni í Raudasandshreppi, skal jeg skoða á yður, að annast um, að hreppsnefndin greiði þessa upphæð sem fyrst.

ar svo ber undir, til þess að fullnægt verði skyldu hins danska ríkis til að senda heim sjómenn.

157
20. des.

Ráðgjafinn fyrir Ísland telur það sjálfsagt, að störf þau til heimsendingar á sjómönnum, sem erlendis hvíla á hinum dönsku konsúlum, sje á Íslandi falin sýslumönnunum á hendur, samkvæmt því sem hingað til hefur átt sjer stað, og skal jeg því samkvæmt fyrirlagi hans þjónustusaml. skora á yður, herra amtmaður, að leggja fyrir alla lögreglustjóra í ömtum yðar, að kynna sjer fyrir mæli 66. og 98. sbr. 313. gr. í hinum dönsku sjólögum frá 1. apríl 1892, og jafnframt sjerstaklega leiða athygli þeirra að eptirfylgjandi atriðum:

1. Að reglur sjólaganna um heimsending á kostnað ríkisins gildi að eins um sjómenn af *dönsku* þjóðerni. sem ráðnir eru á danskt skip.

2. Að rjetturinn til ókeypis heimferðar er ekki bundinn við fátækt hlutadeiganda, en að það á hinn bóginn

3. er skilyrði fyrir rjettinum, að ekki sje hægt að útvega sjómanninum starfa, sams konar eins og þann, er hann var ráðinn til, annaðhvort á dönsku eða norsku eða sænsku skipi, sem fara á til hafnar í Danmörku eða annarar hafnar, sem auðvelt er að senda hann frá heim.

4. Að skipstjóri á heiming á, að honum sje útborgaður farareyrir fyrir fram, ef hann getur fengið ferð með dönsku skipi, en upphæð farareyrisins ákveðst með tilliti til kgl. tilsk. 17. maí 1893.

5. Að hásetarnir aptur á móti ekki geta heimtað, að þeim sje borgaður farareyrir, en verða að hlýta ráðstöfun yfirvaldanna að því er flutninginn snertir.

6. Að gæta ber hæfilegrar sparsemi við heimsending danskra skipshafna, og á að taka heldur far með dönskum skipum, ef auðið er, og nokkuð getur sparazt við það (sbr. tilsk. 17. maí 1893).

7. Að lögreglustjóra beri, þegar hann sendir strandmenn með dönsku skipi, að fá þeim brjef til skipstjórans á því skipi, með áskorun til hans um, að taka við þeim samkvæmt 34. gr. sjólaganna 1. apríl 1892 og tilskipun 17. maí 1893.

Jafnframt skal jeg biðja yður að minna lögreglustjórana á það, að ríkissjóði beri engin skylda til að styrkja eða senda heim útlenda sjómenn, nema til sjeu þar að lútandi ríkjasamningar, en þeir eru til að því er snertir bágstadda sænska, norska, þýzka, enska og ítalska sjómenn, sem ráðnir eru á danskt skip.

Brjef landshöfðingja til beggja amtmanna um umsjón og fjárhald kirkna. — 158

Með því að síðasta alþingi hefur ályktað að skora enn af nýju á landssjórnina, að leita samninga við hlutadeigandi söfnuði samkvæmt lögum 27. febr. 1880 um það, með hverjum kjörum þeir vilja taka að sjer umsjón og fjárhald kirkna þeirra, er landssjóður á, og sjeu undirtektir safnaðanna síðan lagðar fyrir alþingi 1897, þá skal jeg þjónustusamlega leggja fyrir yður, herra amtmaður, að gjöra nauðsynlegar ráðstafanir til þess, á þann hátt, sem fyrirskipað er í lögum um

21. des.